

освіти та освітньої політики : матеріали доповідей та виступів IV Міжнародної науково-практичної конференції, 11 травня 2023 року м. Київ / Український державний університет імені Михайла Драгоманова. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 70-73.

5. Терепищій С. О., Костенко А. М., Богомаз О. Наукові підходи до медіаграмотності освітян. *Вища освіта України*. 2021. №2(81). С. 53-59. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2021.2\(81\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2021.2(81).07)

REFERENCES

1. Laskova-Yarmolenko, A., Slynkova, T. (2024). Mediahramotnist v systemi osvity: vymohy suchasnosti u sferi sotsialnoi komunikatsii [Media literacy in the education system: Contemporary requirements in the field of social communication]. *Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy*. №1(32). S. 100-105. DOI: [https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-1\(32\)-100-105](https://doi.org/10.32405/2413-4139-2024-1(32)-100-105) [in Ukrainian]

2. Pidhurska, V., Holubovska, I. (2024). Formuvannia mediahramotnosti maibutnikh uchyteliv v protsesi vyvchennia ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Developing media literacy of future teachers in the process of studying Ukrainian for professional purposes]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. №13(1). S. 46-51. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i1-006> [in Ukrainian]

3. Slyzhuk, O. (2024). Napriamy rozvytku mediahramotnosti uchniv chytachiv u 7–9 mu klasakh NUSh. *Studia Methodologica* [Directions for the development of media literacy of student readers in grades 7–9 of the New Ukrainian School]. №57. S. 355-361. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1222.2024-57-36> [in Ukrainian]

4. Terapyshchy, S. O. (2023). Mediahramotnist v konteksti krytychnoho myslennia [Media literacy in the context of critical thinking]. *Kontseptualni, metodolohichni*

ta praktychni problemy sotsialnoi filosofii, filosofii osvity ta osvitnoi polityky : materialy dopovidei ta vystupiv IV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 11 travnia 2023 roku m. Kyiv / Ukrainskyi derzhavnyi universytet imeni Mykhaila Drahomanova Kyiv : Vyd-vo UDU imeni Mykhaila Drahomanova. S. 70-73. [in Ukrainian]

5. Terapyshchy, S. O., Kostenko, A. M., Bohomaz, O. (2021). Naukovi pidkhody do mediahramotnosti osvitian [Scientific approaches to educators' media literacy]. *Vyshcha osvita Ukrainy*. №2(81). S. 53-59. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2021.2\(81\).07](https://doi.org/10.31392/NPU-VOU.2021.2(81).07) [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БОРИДКО Ольга – асистент кафедри української мови Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Наукові інтереси: Наукові інтереси викладача зосереджені на дослідженні медіаграмотності в умовах цифрової трансформації освіти та впровадженні ефективних педагогічних практик формування критичного мислення здобувачів освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BORIDKO Olha – Assistant of the Department of Ukrainian Language Higher Education Institution «Podillia State University».

Scientific interests: The lecturer's research interests focus on media literacy in the context of digital transformation of education and the implementation of effective pedagogical practices for developing learners' critical thinking.

*Стаття надійшла до редакції 03.01.2026 р.
Стаття прийнята до друку 12.01.2026 р.*

УДК 37.091.33:004.7:001.8

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-357-361

ЧАЙКОВСЬКА Ульяна –

асистент кафедри української мови
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4833-5593>
e-mail: ulyanaachaikovska@gmail.com

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ

У статті здійснено комплексний аналіз методичних аспектів використання цифрових технологій у сучасному освітньому процесі. Актуальність дослідження зумовлена стрімкою цифровізацією освіти, трансформацією педагогічних підходів та зростанням ролі інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти. Метою статті є теоретичне обґрунтування та систематизація методичних підходів до використання цифрових технологій у навчанні, а також визначення їхнього впливу на ефективність освітнього процесу.

У ході дослідження проаналізовано наукові джерела з проблеми цифрової дидактики, педагогічних інновацій та електронного навчання, узагальнено сучасні підходи до впровадження цифрових інструментів у навчальну діяльність. Розкрито методичні особливості використання освітніх платформ, мультимедійних ресурсів, хмарних сервісів, систем управління навчанням та інтерактивних цифрових засобів. Особливу увагу приділено дидактичним умовам ефективного застосування цифрових технологій, зокрема їх відповідності цілям навчання, віковим та індивідуальним особливостям здобувачів освіти, а також рівню цифрової компетентності педагогів.

У статті обґрунтовано, що методично виважене використання цифрових технологій сприяє підвищенню мотивації до навчання, активізації пізнавальної діяльності, розвитку критичного мислення та формуванню навичок самостійної роботи. Визначено перспективи подальших досліджень, пов'язаних із розробленням моделей інтеграції цифрових технологій у навчальний процес та вдосконаленням методичної підготовки педагогічних кадрів в умовах цифрової трансформації освіти.

Ключові слова: цифрові технології; освітній процес; методичні аспекти; інформаційно-комунікаційні технології; цифрова компетентність; електронне навчання; педагогічні інновації; цифровізація освіти.

CHAIKOVSKA Uliana –

Assistant of the Department of Ukrainian Language
Higher Education Institution «Podillia State University»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4833-5593>
e-mail: ulyanaachaikovska@gmail.com

METHODOLOGICAL ASPECTS OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION

The article presents a comprehensive analysis of the methodological aspects of using digital technologies in the modern educational process. The relevance of the study is determined by the rapid digitalization of education, the transformation of pedagogical approaches, and the increasing role of information and communication technologies in the formation of key and subject-specific competencies of learners. The purpose of the article is to provide a theoretical justification and systematization of methodological approaches to the use of digital technologies in education, as well as to identify their impact on the effectiveness of the educational process.

In the course of the study, scientific sources on digital didactics, pedagogical innovations, and e-learning were analyzed, and modern approaches to the implementation of digital tools in educational activities were generalized. The methodological features of using educational platforms, multimedia resources, cloud services, learning management systems, and interactive digital tools are revealed. Particular attention is paid to the didactic conditions for the effective use of digital technologies, including their alignment with learning objectives, the age and individual characteristics of learners, and the level of teachers' digital competence.

The article substantiates that the methodologically grounded use of digital technologies contributes to increased learning motivation, the activation of cognitive activity, the development of critical thinking, and the formation of independent learning skills. Prospects for further research related to the development of models for integrating digital technologies into the educational process and improving the methodological training of teaching staff in the context of the digital transformation of education are identified.

Key words: digital technologies; educational process; methodological aspects; information and communication technologies; digital competence; e-learning; pedagogical innovations; digitalization of education.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімким упровадженням цифрових технологій у всі сфери людської діяльності, зокрема й у систему освіти. Процеси цифровізації, інформатизації та глобалізації зумовлюють необхідність переосмислення традиційних підходів до організації навчального процесу та актуалізують пошук ефективних методичних рішень щодо використання цифрових технологій у навчанні. В умовах переходу до інформаційного суспільства освіта виступає ключовим чинником формування конкурентоспроможної, мобільної та цифрово компетентної особистості.

Застосування цифрових технологій у навчанні відкриває широкі можливості для підвищення якості освіти, індивідуалізації навчання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та розвитку їхніх ключових і предметних компетентностей. Водночас ефективність використання цифрових інструментів значною мірою залежить не лише від наявності технічних ресурсів, а й від методичної доцільності, педагогічної обґрунтованості та системності їх упровадження в освітній процес. Недостатньо продумане або формальне використання цифрових технологій може не забезпечити очікуваних освітніх результатів і навіть ускладнити навчальну діяльність.

Актуальність дослідження також зумовлена суперечностями між зростаючими вимогами до цифрової компетентності педагогів і здобувачів освіти та недостатнім рівнем методичної підготовки до ефективного використання цифрових технологій у навчанні. У практиці закладів освіти нерідко спостерігається фрагментарне застосування цифрових засобів без належного врахування дидактичних принципів, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, а також цілей і змісту навчання.

Особливої значущості проблема методичних аспектів використання цифрових технологій набуває в умовах дистанційного та змішаного навчання, які потребують від педагогів нових підходів до організації взаємодії, контролю й оцінювання навчальних досягнень, мотивації та підтримки навчальної активності здобувачів освіти. Це актуалізує необхідність наукового осмислення та систематизації методичних підходів

до інтеграції цифрових технологій у навчальний процес.

Таким чином, потреба в теоретичному обґрунтуванні методичних засад використання цифрових технологій у навчанні, визначенні дидактичних умов їх ефективного застосування та узагальненні сучасних педагогічних підходів зумовлює актуальність даного дослідження. Розв'язання означеної проблеми сприятиме підвищенню якості освітнього процесу та забезпеченню відповідності освіти вимогам цифрової трансформації суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню використання цифрових технологій у навчанні приділено значну увагу в сучасних наукових дослідженнях, що зумовлено їхньою роллю у трансформації освітнього процесу під впливом цифрової революції, дистанційного навчання та інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в усі рівні освіти. Аналіз останніх публікацій дозволяє виокремити основні напрями наукового осмислення проблеми та методичні підходи, які розробляються сучасними українськими дослідниками.

Дослідження О. Хомишак (2022) присвячене використанню цифрових технологій у лінгвотодичній підготовці майбутніх учителів іноземних мов. Грунтуючись на класифікації цифрових засобів, авторка пропонує дидактичну типологію інструментів та методів, що використовуються на різних стадіях формування комунікативної компетентності, що має безпосереднє методичне значення для педагогічної практики та теорії [4].

Праці О. Бескорси і Л. Гаврілової (2023) висвітлюють цифрові технології в науково-педагогічних дослідженнях магістрантів, аналізуючи використання цифрових платформ, дистанційних курсів та онлайн-інструментів на всіх етапах наукової діяльності. Авторки розглядають нові поняття цифрової освіти, цифрової науки та цифрової педагогіки, що розширює науково-методичне розуміння цифрових технологій як дослідницького та освітнього ресурсу [2].

Також слід згадати актуальні праці, що стосуються загальних проблем цифровізації освітнього середовища: дослідження С. Яценка (2025) розглядає цифровізацію освітнього процесу як сучасну науково-педагогічну проблему, аналі-

зуючи можливості та виклики інтеграції ІКТ у різні складові навчання [5].

Таким чином, науковий дискурс щодо використання цифрових технологій у навчанні в Україні характеризується широким спектром тематичних напрямів – від загальних концептуально-дидактичних засад до спеціалізованих педагогічних контекстів. Ці дослідження підтверджують тенденцію до інтеграції цифрових технологій у всі ланки освітнього процесу та підкреслюють важливість методичного супроводу такої інтеграції.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування та узагальнення методичних аспектів використання цифрових технологій у навчанні, а також визначення дидактичних умов їх ефективного впровадження в сучасний освітній процес. У межах дослідження передбачається систематизація сучасних наукових підходів до застосування цифрових інструментів у навчальній діяльності та аналіз їх впливу на підвищення якості освіти, мотивації й пізнавальної активності здобувачів освіти.

Реалізація поставленої мети спрямована на виявлення педагогічно доцільних шляхів інтеграції цифрових технологій у навчальний процес з урахуванням цілей навчання, змісту освіти, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти, а також рівня цифрової компетентності педагогів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрові технології в сучасному навчанні слід розглядати не лише як технічний інструментарій, а як складову цілісної педагогічної системи, що трансформує структуру, зміст і методи навчальної діяльності. Методичний вимір їх використання полягає у визначенні таких способів інтеграції цифрових засобів, які забезпечують досягнення запланованих освітніх результатів і відповідають дидактичним принципам навчання.

Цифровізація освіти постає як комплексний і динамічний процес, що нині є невід’ємною складовою розвитку сучасних освітніх систем. Вона передбачає системне впровадження цифрових технологій у всі рівні та компоненти освітньої діяльності – від організації навчального середовища до модернізації методик викладання, оцінювання результатів навчання та управління освітніми закладами. У контексті глобального технологічного поступу цифрові інструменти дедалі активніше використовуються для оптимізації освітнього процесу, розширення доступу до знань і підвищення якості освітніх послуг.

Сучасні підходи до цифровізації освітнього процесу охоплюють широкий спектр стратегій, спрямованих на інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальну практику, зокрема використання електронних освітніх платформ, систем управління навчанням (LMS), хмарних сервісів, мультимедійних ресурсів, цифрових бібліотек, інструментів онлайн-комунікації та аналітики навчальних досягнень. Такі технології сприяють формуванню гнучкого освітнього середовища, яке підтримує індивідуальні освітні траєкторії здобувачів освіти, стимулює їхню пізнавальну активність та забезпечує умови для безперервного навчання.

Водночас інтеграція цифрових технологій в освітню сферу не зводиться лише до механічного впровадження нових технічних засобів. Йдеться про глибинну трансформацію педагогічної парадигми, що охоплює зміну способів подання навчального контенту, характеру взаємодії між учасниками освітнього процесу, а також підходів до моніторингу й оцінювання результатів навчання. Цифровізація сприяє переходу від традиційної репродуктивної моделі навчання до компетентісно орієнтованого та студенто-центрованого підходу, у межах якого здобувач освіти виступає активним суб’єктом власного навчання.

Окремої уваги заслуговує роль педагогічних працівників у процесі цифрової трансформації освіти. Від рівня сформованості їхньої цифрової компетентності залежить ефективність використання цифрових ресурсів, здатність адаптувати навчальні матеріали до онлайн- та змішаних форматів, а також уміння застосовувати цифрові інструменти для формуального оцінювання й зворотного зв’язку. Таким чином, цифровізація освіти потребує не лише технічного забезпечення, а й системної підготовки педагогів, розвитку їхньої цифрової культури та методичної готовності до роботи в інноваційному освітньому середовищі.

На думку О. Хомишак, методична цінність цифрових технологій полягає у створенні умов для варіативності навчальних траєкторій. Авторка акцентує увагу на тому, що цифрові засоби дають змогу адаптувати навчальний процес до індивідуальних освітніх потреб здобувачів освіти, забезпечуючи диференціацію завдань і темпу навчання. У цьому контексті методичне завдання педагога полягає в проєктуванні таких навчальних сценаріїв, у яких цифрові технології виступають інструментом підтримки індивідуального розвитку [4].

Особливого значення набуває питання методичного забезпечення контролю та оцінювання результатів навчання з використанням цифрових технологій. Цифрові інструменти дозволяють реалізувати формувальне оцінювання, забезпечити оперативний зворотний зв’язок і залучити здобувачів освіти до самооцінювання та взаємооцінювання, такі підходи сприяють усвідомленню навчальних цілей та підвищенню відповідальності за результати власної навчальної діяльності.

Методичні аспекти використання цифрових технологій у навчальному процесі охоплюють не лише технічне впровадження ІКТ, а й педагогічні підходи до їх застосування для підвищення ефективності навчання. Сучасні цифрові інструменти дозволяють організувати навчання таким чином, щоб забезпечити доступність навчального контенту, гнучкість у виборі форм взаємодії та адаптацію освітнього процесу до потреб окремого здобувача. Використання платформ дистанційного навчання, мультимедійних засобів та інтерактивних сервісів сприяє не лише передачі знань, а й розвитку критичного мислення, самостійності, творчого підходу до розв’язання навчальних завдань.

Методично важливо не обмежуватися лише демонстрацією технологій, а інтегрувати їх у загальний навчальний цикл: від планування заняття до підведення підсумків. Наприклад, використання онлайн-тестів дає змогу не тільки оцінити рівень засвоєння матеріалу, а й сформувати у студентів навички самоконтролю та самооцінювання. Застосування соціальних платформ і хмарних сервісів сприяє організації співпраці, проєктної діяльності, дискусійних форумів, що суттєво підвищує мотивацію здобувачів навчання.

Крім того, цифрові технології відкривають нові можливості для індивідуалізації освітнього процесу: адаптивні курси, персоналізовані навчальні траєкторії, інтерактивні симуляції дозволяють враховувати індивідуальні темпи та стилі навчання здобувачів. Важливо також розвивати цифрову компетентність педагогів, оскільки ефективне використання ІКТ залежить від умінь інтегрувати цифрові ресурси у зміст і методи навчання.

Загалом, методичне застосування цифрових технологій сприяє створенню сучасного освітнього середовища, яке підтримує активне, гнучке й інтерактивне навчання, розвиває ключові компетентності здобувачів та відповідає викликам цифрової епохи [2].

Методична доцільність цифрових технологій проявляється у можливості створення гнучких навчальних сценаріїв, орієнтованих на розвиток пізнавальної автономії, здатності до саморегуляції та відповідальності за власне навчання. У цьому аспекті цифрове середовище виступає не лише засобом передачі навчального матеріалу, а й простором для формування метакогнітивних умінь та рефлексивної діяльності здобувачів освіти.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. У результаті проведеного дослідження встановлено, що методичні аспекти використання цифрових технологій у навчанні потребують системного педагогічного осмислення в контексті динамічних змін освітнього середовища. Цифрові технології доцільно розглядати як інструмент педагогічного проєктування, що впливає на структуру навчального заняття, характер навчальних завдань і способи організації освітньої взаємодії. Такий підхід дозволяє переосмислити роль педагога як організатора й модератора навчального процесу в цифровому середовищі.

Обґрунтовано, що ефективність методичного використання цифрових технологій визначається здатністю інтегрувати їх у навчальний процес на основі педагогічної рефлексії та аналізу освітніх результатів. Це передбачає свідомий вибір цифрових інструментів залежно від навчальних завдань, рівня підготовки здобувачів освіти та особливостей навчального контексту. Такий підхід мінімізує ризики формального використання цифрових ресурсів і сприяє досягненню стійких освітніх результатів.

Перспективи подальших наукових розвідок напрямку вбачаються у розробленні й апробації методичних моделей інтеграції цифрових технологій у різні освітні галузі та рівні освіти.

Актуальним є дослідження механізмів поєднання цифрових і традиційних методів навчання в умовах змішаного формату, а також вивчення впливу цифрових технологій на формування навчальної мотивації та академічної доброчесності.

Подальших досліджень потребує проблема методичної підготовки педагогів до роботи в цифровому освітньому середовищі, зокрема формування здатності до проєктування цифрово орієнтованих навчальних курсів і використання аналітичних даних для вдосконалення освітнього процесу. Перспективним напрямом є також аналіз можливостей штучного інтелекту та адаптивних цифрових систем у контексті персоналізації навчання.

Отримані результати можуть слугувати теоретичною основою для подальших емпіричних досліджень і практичних розробок, спрямованих на підвищення якості освіти та забезпечення її відповідності сучасним викликам цифрової трансформації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Базелюк О. Формування цифрової культури педагогічних працівників у закладах професійної освіти. *Вісник післядипломної освіти*. 2018. Випуск 6(53). С. 23-36.
2. Бескорса О. Ю., Гаврілова Л. Г. Цифрові технології в науково-педагогічних дослідженнях майбутніх магістрів початкової освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2023. № 1. С. 4-57. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.1.2022.275154>
3. Биков В., Спирін О., Білошчинський А., Кучанський О. Відкриті цифрові системи в оцінюванні результатів науково-педагогічних досліджень. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. Випуск 75 (1). С. 294-315.
4. Хомишак О. Використання цифрових технологій у лінгвометодичній підготовці майбутніх учителів іноземних мов. *Науковий вісник Інформаційні технології та засоби навчання*. №2(88). 2022. С. 38-55 DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4654>
5. Яценко С. Л. Цифровізація освітнього процесу закладів освіти як актуальна науково-педагогічна проблема. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2025. № 121. С. 46-60 DOI: [10.35433/pedagogy.2\(121\).2025.4](https://doi.org/10.35433/pedagogy.2(121).2025.4).

REFERENCES

1. Bazeliuk, O. (2018). Formuvannia tsyfrovoy kultury pedahohichnykh pratsivnykiv u zakladakh profesiinoy osvity [Formation of digital culture of pedagogical staff in vocational education institutions]. *Visnyk pisladyplomnoy osvity*. Vypusk 6(53). S. 23-36. [in Ukrainian]
2. Beskorsa, O. Yu., Havrilova, L. H. (2023). Tsyfrovі tekhnolohii v naukovy-pedahohichnykh doslidzhenniakh maibutnykh mahistriv pochatkovoї osvity [Digital technologies in scientific and pedagogical research of future masters of primary education]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*. № 1. S. 4-57. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.1.2022.275154> [in Ukrainian]
3. Bykov, V., Spirin, O., Biloshchynskiy, A., Kuchanskyi, O. (2020). Vidkryti tsyfrovі systemy v otsiniuvanni rezultativ naukovy-pedahohichnykh doslidzhen [Open digital systems in evaluating the results of scientific and pedagogical research]. *Information Technologies and Learning Tools*. Vypusk 75 (1). S. 294-315. [in Ukrainian]
4. Khomyshak, O. (2022). Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u lnhvometodychnii pidhotovtsi maibutnykh

uchyteliv inozemnykh mov [Use of digital technologies in linguistic and methodological training of future foreign language teachers]. *Naukovyi visnyk Informatsiini tekhnologii ta zasoby navchannia*. №2(88). S. 38-55 DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4654> [in English]

5. Iatsenko, S. L. (2025). Tsyfrovizatsiia osvithnoho protsesu zakladiv osvity yak aktualna naukovo-pedahohichna problema [Digitalization of the educational process of educational institutions as a relevant scientific and pedagogical problem]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky*. № 121. S. 46-60 DOI: 10.35433/pedagogy.2(121).2025.4. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧАЙКОВСЬКА Ульяна – асистент кафедри української мови Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

Наукові інтереси: Наукові інтереси автора зосереджені на дослідженні методичних аспектів інтеграції цифрових технологій в освітній процес, зокрема ефективних педагогічних стратегій їх використання для підвищення якості навчання та розвитку цифрової компетентності здобувачів освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHAIKOVSKA Uliana – Assistant of the Department of Ukrainian Language Higher Education Institution «Podillia State University».

Scientific interests: The author's research interests focus on studying the methodological aspects of integrating digital technologies into the educational process, particularly effective pedagogical strategies for their use in improving learning quality and developing learners' digital competence.

Стаття надійшла до редакції 03.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 12.01.2026 р.

УДК 784.071.2:781.68:008:378

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-361-366

ШАФАРЧУК Тетяна –

старший викладач кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної підготовки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1540-2200>
e-mail: algoal33@gmail.com

ХУДОЖНЬО-ВИКОНАВСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВОКАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті представлено комплексне теоретико-методологічне обґрунтування ролі художньо-виконавської інтерпретації як ключового механізму та фундаментального чинника формування духовної культури майбутніх вокалістів. В умовах сучасних глобалізаційних викликів та масштабних соціокультурних трансформацій вища мистецька освіта потребує докорінного переосмислення підходів до професійної підготовки. У цьому процесі технічна майстерність має нерозривно поєднуватися з глибоким внутрішнім ціннісним наповненням особистості митця. Автор розкриває сутність духовної культури вокаліста через призму цілісної та динамічної самоорганізованої системи. У дослідженні доведено, що така культура інтегрує когнітивний компонент у формі глибоких знань про музично-історичні контексти та аксіологічний складник, який охоплює систему естетичних цінностей і професійну відповідальність, а також творчо-діяльнісний аспект, що полягає у здатності до самореалізації через унікальне художнє висловлювання.

Особливу увагу приділено специфіці вокального мистецтва, яке розглядається як синкретичне явище та органічний синтез логосу і мелосу. Виконавська інтерпретація в такому ракурсі постає не просто відтворенням нотного тексту, а актом герменевтичного осягнення смислів, що дозволяє вокалісту бути ретранслятором високих моральних ідеалів та духовних сенсів у суспільстві.

Методологічний інструментарій дослідження ґрунтується на поєднанні класичних педагогічних підходів та інноваційних технологій. Зокрема у роботі детально висвітлено потенціал семантичного розбору тексту для аналізу вербально-музичних зв'язків та методу історичних паралелей задля контекстуалізації твору в межах певної епохи. Поряд із цим обґрунтовано доцільність застосування кластерного моделювання під час структуривання художніх образів, а також методу відеорефлексії та аудіовізуального моніторингу для розвитку здатності студента до об'єктивного самоаналізу й психологічного розкріпачення.

Практична частина наукового пошуку реалізована на прикладах творчості М. Лисенка, К. Стеценка та В. Сильвестрова. Такий вибір репертуару дозволив продемонструвати тяглість традицій і еволюцію засобів вокальної експресії в українській музиці. Автор стверджує, що через глибоке осягнення національної класики відбувається не лише професійне зростання майбутнього співака, а й його культурна самоідентифікація та формування національної свідомості. Це надає молодим митцям здатність гідно представляти українське мистецтво у глобальному культурному просторі.

Ключові слова: духовна культура, вокально-виконавська підготовка, художньо-виконавська інтерпретація, мистецька освіта, вокальне мистецтво, професійне становлення вокаліста.

SHAFARCHUK Tetyana –

Senior Lecturer Department of Theoretical, Musical, Instrumental and Vocal Training
K. D. Ushynskiy South Ukrainian National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1540-2200>
e-mail: algoal33@gmail.com